

The Holy See

KATEHEZA PAPE BENEDIKTA XVI.

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 2. rujna 2009.

[\[Video\]](#)

Odon iz Clunyja

Draga braćo i sestre!

Nakon duge stanke, htio bih ponovno započeti s prikazivanjem velikih pisaca Crkve Istoka i Zapada iz srednjega vijeka jer u njihovim ivotima i njihovim spisima, kao u ogledalu, vidimo što znači biti kršćani. Danas vam predlaem sjajan lik svetoga Odon, opata iz Clunyja: on se smješta u onaj monaški srednji vijek koji je svjedočio iznenađujućem širenju ivota i duhovnosti nadahnutih Pravilom svetoga Benedikta u Europi. U tim je stoljećima došlo do čudesnoga osnivanja i umnoavanja samostana koji su se razgranali po kontinentu i na njemu naveliko proširili kršćanski duh i osjetljivost. Sveti nas Odon na osobit način vraća do jednoga samostana, do Clunyja, koji je u srednjem vijeku bio među najsajnijima i najpoznatijima, te i danas preko svojih veličanstvenih ruševina otkriva tragove slavne prošlosti zbog intenzivne posvećenosti askezi, učenju i na osobit način boanskome bogoštovlju obavijenom dostojanstvom i ljepotom.

Odon je bio drugi opat Clunyja. Rodio se oko 880, na granici pokrajina Maine i Touraine u Francuskoj. Otac ga je posvetio svetom biskupu Martinu iz Toursa, u čijoj je blagotvornoj sjeni i u čijem je spomenu Odon kasnije proivio cijeli ivot, završivši ga na kraju blizu njegova groba. Njegovoj odluci za redovničko posvećenje prethodilo je iskustvo posebnog trenutka milosti, o kojemu je on sam govorio jednome drugom monahu, Ivanu Talijanu koji je kasnije bio njegov

ivotopisac. Odon je još bio adolescent, negdje oko šesnaeste godine, kada je na boićnome bdjenju spontano osjetio da mu na usta dolazi ova molitva Djevici: "Moja Gospodo, Majko milosrđa, koja si u ovoj noći na svjetlo donijela Spasitelja, moli za mene. Tvoj slavni i jedinstveni porod neka bude, o Prepobona, moja utjeha" (Vita sancti Odonis, I,9: PL 133,747). Naziv "Majka milosrđa", kojim je mladi Odon tada zazvao Djevicu, bit će upravo onaj kojim će se kasnije uvijek voljeti obraćati Mariji, zovući je također "jedinom nadom svijeta, ... zahvaljujući kojoj su nam otvorena vrata raja" (In veneratione S. Mariae Magdalene: PL 133, 721). U to je doba naletio na Pravilo svetoga Benedikta i započeo obdravati neka od njih "noseći, premda još nije bio monah, lagani jaram monaha" (isto tamo, I,14: PL 133,50). U jednome svome govoru Odon će slaviti Benedikta kao "svjetiljku koja svijetli u mračnome stanju ovoga ivota" (De sancto Benedicto abbate: PL 133,725), te će ga nazvati "učiteljem duhovne stege" (isto tamo: PL 133,727). S ljubavlju će istaknuti da kršćanska pobonost "podsjeća na njega s najivljom ljupkošću" u spoznaji da ga je Bog uzdigao "među najuzvišenije i izabrane Oce svete Crkve" (isto tamo: PL 133,722).

Očaran benediktinskim idealom, Odon je napustio Tours i kao monah stupio u benediktinsku opatiju Baume, da bi kasnije prešao u onu u Clunyju u kojoj je 927. postao opat. Iz toga središta duhovnoga ivota mogao je ostvarivati snaan utjecaj na samostane na kontinentu. Njegovim su se vodstvom i njegovom reformom okoristile razne cenobitske zajednice i u Italiji, među kojima i ona u Svetome Pavlu izvan zidina. Odon je više puta posjetio Rim, dolazeći i do Subiaca, Montecassina i Salerna. Razbolio se baš u Rimu, u ljeto 942. Osjećajući da je blizu kraja, svim se silama htio vratiti svome svetome Martinu u Tours, gdje je umro u osmini toga sveca, 18. studenoga 942. Njegov ivotopisac, ističući kod Odonu "krepost strpljivosti", donosi dugi popis njegovih drugih kreposti kao što su prezir prema svijetu, revnost za duše, zauzimanje za mir Crkava. Velike udnje opata Odonu bile su sloga među kraljevima i prinčevima, obdravanje zapovijedi, skrb za siromašne, popravljavanje mladih, poštivanje starih (usp. Vita sancti Odonis, I,17: PL 133,49). Volio je malu ćeliju u kojoj je obitavao, "daleko od očiju svijetu, zauzet da se svidi samo Bogu" (isto tamo, I,14: PL 122,49). Ipak, nije propuštao također izvršavati slubu riječi i primjera – kao "preobilan izvor" - "oplakujući ovaj svijet kao neizmjerne bijedan" (ibid, I,17: PL 133,51). U samo jednome monahu, komentira njegov ivotopisac, nalazile su se na jednome mjestu okupljene različite kreposti koje su bile raspršene u drugim samostanima: "Isus je u svojoj dobroti, uzimajući iz različitih monaških vrtova, na jednome malome mjestu oblikovao raj kako bi iz njegova izvora natapao srca vjernika" (isto tamo, I,14: PL 133,49).

U jednom odlomku nagovora u čast Marije Magdalene opat iz Clunyja otkriva nam kako je on shvaćao monaški ivot: "Marija koja je sjedeći do Gospodinovih nogu pozornoga duha prihvaćala njegovu riječ, simbol je ljupkosti kontemplativnoga ivota čiji okus, što ga se više kuša, to više duh navodi da se odvoji od vidljivih stvari i metea briga svijeta" (In ven. S. Mariae Magd., PL 133,717). To shvaćanje Odon potvrđuje i razvija u svojim drugim spisima iz kojih proviruju ljubav prema nutrini, gledanje na svijet kao na krhku i nepostojanu zbilju od koje se treba odvojiti, stalna sklonost prema otklonu od stvari koje je primjećivao kao izvore nemira, oštra osjetljivost zbog prisutnosti zla u različitim kategorijama ljudi, nutarnja eshatološka udnja. Takvo viđenje svijeta

moe izgledati prilično daleko od našega, no Odonovo je shvaćanje baš ono koje, uočavajući krhkost svijeta, vrednuje nutarnji ivot otvore drugome, ljubavi prema blinjemu, te upravo tako preobraava postojanje i svijet otvara Bojem svjetlu.

Posebno spominjanje zasluuje "pobonost" Tijelu i Krvi Kristovoj što ju je Odon, pred raširenim zanemarivanjem zbog kojeg je ivo alio, uvijek njegovao s uvjerenjem. On je zapravo bio čvrsto uvjeren u stvarnu prisutnost Tijela i Krvi Gospodinove, pod euharistijskim prilikama, snagom "supstancijalnog" pretvaranja kruha i vina. Pisao je: "Bog, Stvoritelj svega, uzeo je kruh govoreći da je njegovo Tijelo i da ga daje za svijet te je podijelio vino, nazivajući ga svojom Krvlju"; dakle, "naravni je zakon da se promjena dogodi prema zapovijedi Stvoritelja" i zato "priroda odmah mijenja svoje uobičajeno stanje: bez oklijevanja kruh postaje tijelo, vino postaje krv"; na Gospodinovu zapovijed "supstancija se pretvara" (Odonis Abb. Clunicac. Occupatio, izd. A. Swoboda, Leipzig 1900, str. 121). Naalost, biljei naš opat, to se "presveto otajstvo Tijela Gospodnjeg, u kojemu se sastoji cijelo spasenje svijeta" (Collationes, XXVIII: PL 133,572) nemarno slavi. "Svećenici, primjećuje, koji pristupaju oltaru nedostojno kaljaju kruh, to jest Tijelo Kristovo" (ibid., PL 133,572-573). Samo onaj koji je duhovno sjedinjen s Kristom moe imati dostojno dioništvo u njegovom euharistijskom Tijelu: u suprotnome, jesti njegovo tijelo i piti njegovu krv ne bi bilo na korist, nego osudu (usp. isto tamo, XXX, PL 133,575). Sve nas to poziva da novom snagom i dubinom vjerujemo istinu prisutnosti Gospodinove. Prisutnost Stvoritelja među nama, koji se predaje u naše ruke i preobraava nas kao što preobraava kruh i vino, tako preobraava svijet.

Sveti Odon bio je pravi duhovni vođa kako za monahe tako i za vjernike svoga doba. Pred "širinom poroka" raširenih u društvu, lijek što ga je odlučno predlagao bilo je radikalna promjena ivota utemeljenog na poniznosti, skromnosti, odvajanju od prolaznih stvari i prianjanje uz one vječne (usp. Collationes, XXX, PL 133,613). Unatoč realizmu njegove dijagnoze o stanju njegovog doba, Odon se ne prepušta pesimizmu: "Ovo ne govorimo – pojašnjava – kako bismo u očaj bacili one koji će se htjeti obratiti. Boansko je milosrđe uvijek na raspolaganju; ono očekuje sat našega obraćenja" (isto tamo: PL 133,563). I uzvikuje: "O neizreciva nutrino boanskog smilovanja. Bog proganja grijeha a ipak štiti grešnike" (ibid: PL 133,592). Poduprt tim uvjerenjem, opat iz Clunija volio je zastajati u razmatranju Kristova milosrđa, Spasitelja kojega je privlačno nazivao "ljubiteljem ljudi": "amator hominum Christus" (isto tamo, LII: PL 133,637). Isus je na sebe preuzeo udarce bičem koji su išli nas – primjećuje – da bi tako spasio stvorenje koje je njegovo djelo i kojega ljubi (usp. isto tamo: PL 133,638).

Ovdje se očituje jedna crta svetoga opata koja je na prvi pogled gotovo sakrivena pod oštrinom njegove strogosti: duboka dobrota njegova duha. Bio je strog, ali je nadasve bio dobar, čovjek velike dobrote, dobrote što proizlazi iz povezanosti s boanskom dobrotom. Odon je, tako nam govore njegovi vršnjaci, oko sebe širio radost koje je bio prepun. Njegov ivotopisac potvrđuje da nikada iz čovječjih usta nije čuo izlaziti "toliku ljupkost riječi" (isto tamo, I,17: PL 133,31). Uobičajeno je, podsjeća ivotopisac, pozivao na pjevanje djecu koju je susretao na cesti kako bi im

potom dao neki mali dar, te dodaje: "Njegove su riječi bile prepune razdraganosti..., njegovo veselje u naše je srce ulijevalo nutarnju radost" (isto tamo, II, 5: PL 133,63). Na taj način snaan a ujedno prijazan srednjovjekovni opat, oduševljen reformom, prodornim je djelovanjem u monasima, kao i u vjernicima laicima svoga doba, podupirao nakanu da urnim korakom napreduju putem kršćanskoga usavršavanja.

elimo se nadati da će njegova dobrota, radost koja dolazi iz vjere, ujedinjene sa strogošću i protivljenjem porocima svijeta, dodirnuti i naše srce kako bismo i mi mogli naći izvor radosti koji proistječe iz Boje dobrote.

Papin pozdrav hrvatskim hodočasnicima na hrvatskom:

Srdačnu dobrodošlicu upućujem dragim hrvatskim hodočasnicima, a posebno vjernicima iz upe Svetoga Florijana iz Pribislavca, hodočasnicima iz Rijeke i Poreča te nastavnicima i učenicima Nadbiskupijske klasične gimnazije iz Zagreba kao i Franjevačke gimnazije iz Sinja. Baština i apostolski primjer svetih Petra i Pavla neka budu temelj i poticaj vašega kršćanskog svjedočenja i ivljenja. Hvaljen Isus i Marija!